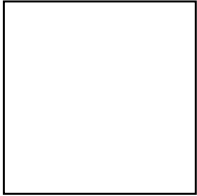
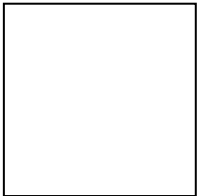

АЎТАРСКАЯ ПРАГРАМА “ТРАДЫЦЫЯ”

У дапамогу класнаму кіраўніку і настаўніку-краяведцу

В. П. Серпікаў,
намеснік дырэктара па выхаваўчай рабоце

К. Л. Аднавочка,
педагог-арганізатар школы

Распачатае ў нашай краіне рэфармаванне агульдукацыйнай сярэдняй школы мае адной з сваіх мэт адраджэнне і ўсталяванне нацыянальнай сістэмы адукацыі, якая грунтуецца на векавечным укладзе жыцця і побыту свайго народа, а таксама карэннае паляпшэнне работы педагагічных калектываў па павышэнню ўзроўню навучання і выхавання падрастаючай змены, максімальнае выкарыстанне ўсіх фактараў, якія аказваюць уплыў на фарміраванне чалавечай асобы. Да такіх фактараў належаць матэрыяльныя, маральныя і псіхалагічныя ўмовы, у якіх растуць і развіваюцца нашы дзеці, тое нацыянальнае этнічнае асяроддзе, дзе адбываецца станаўленне юнай асобы. Адпаведнае ўздзеянне на гэты працэс аказваюць таксама нацыянальная палітыка дзяржавы і міжнацыянальныя адносіны, што ўсталяваліся ў грамадстве.

Праграма “Традыцыя”, што прапануецца шырокаму колу карыстальнікаў і звязаныя з ёй метадычныя рэкамендацыі, складзены з мэтай намеціць сістэму работы па фарміраванню асобасных якасцей школьніка, да якіх адносяцца нацыянальная самасвядомасць, пачуцці ўласнай годнасці і патрыятызму. Яны не з’яўляюцца спадчыннымі і не даюцца пры нараджэнні, а назапашваюцца і складваюцца ў працэсе жыцця і могуць развівацца ў тым або іншым накірунку. Менавіта таму, праграма “Традыцыя” накіравана перш за

ўсё на патрыятычнае выхаванне асобы, якое выяўляецца ў характары палітычнай культуры і паводзінах людзей, у ступені іх дачынення да гістарычнага лёсу сваёй Бацькаўшчыны, у іх імкненні развіваць і прымнажаць нацыянальныя традыцыі і культуру.

Праграма вытрымлівае асноўныя дыдактычныя прынцыпы: сістэмнасць і паслядоўнасць, даступнасць, свядомасць, актыўнасць, разнастайнасць форм выхаваўчых мерапрыемстваў з улікам узроставых асаблівасцей навучэнцаў.

Напачатку праграма “Традыцыя” напамінае класным кіраўнікам аб прынцыпах і формах выхаваўчай работы, тлумачыцца не сутнасць на трох выхаваўчых узроўнях, а іменна: выкарыстанне ў пазакласных мерапрыемствах крэатыўнасці і этнаграфіі, фальклорнай спадчыны і роднай літаратуры, народнай педагогікі, удзелу навучэнцаў ва Усебеларускай экспедыцыі “Наш край”, а таксама ва ўзмацненні экалагічнага выхавання. Выхаванне дае добры плён, калі вядзецца на працягу ўсіх гадоў навучання ў пэўнай сістэме і паслядоўнасці. Іменна гэтага прынцыпа прытрымліваецца распрацаваная праграма.

Багаты арсенал для выхавання ў юнай змены павагі да спадчыны сваіх продкаў, фарміраванне нацыянальнай свядомасці маюць школьныя прадметы. Праграма “Традыцыя” улічвае і гэтую акалічнасць. Настаўнікі маюць патрэбу ў актыўнай дапамозе сям’і ў справе выхавання падрастаючага пакалення. Таму аўтары “Традыцыі” распрацавалі праграму “Школы для бацькоў”. Такім чынам, гэта праграма дае магчымасць садзейнічаць рэалізацыі комплекснага падыходу да пабудовы выхаваўчай работы, фарміраванню новых поглядаў школьнікаў на аснове гуманізацыі і дэмакратызацыі ва ўсіх сферах жыцця нашага грамадства.

Праграма разлічана на II год навучання.

МЭТЫ ПРАГРАМЫ: Глыбокае і ўсебаковае засваенне навучэнцамі агульначалавечых духоўных каштоўнасцей, скарбаў нацыянальнай культуры, народных традыцый, выхаванне пачуцця гонару за свой народ і рэспубліку, выхаванне чалавека-гаспадара, працаўніка на роднай зямлі, асобы актыўнай і стваральнай з усведамленнем сваёй грамадзянскасці як укладу ў матэрыяльную і духоўную культуру народа.

ВУЧНІ ПАВІННЫ ВЕДАЦЬ:

I – 4 кл.

Каляндарную абраднасць беларусаў, некаторыя гістарычныя звесткі з гісторыі культуры краіны, мець веды аб мясцовасці, дзе яны нарадзіліся і жывуць, яе легенды і паданні, сямейныя летапісы і радаводы, беларускую народную вопратку.

5 – 8 кл.

Гісторыю культуры краіны, радаслоўную сваёй сям’і, поўныя веды аб мясцовасці, дзе яны нарадзіліся і жывуць, нацыянальныя асаблівасці краіны, рамёствы і промыслы, этнаграфію беларусаў праз мясцовы матэрыял, беларускую народную медыцыну, народны фальклор

9 – II кл.

Гісторыю культуры краіна, творы мастацтва, культурныя цэнтры і слаўтасці роднага краю, тапанімічныя і экалагічныя карты родных мясцін.

ВУЧНІ ПАВІННЫ ЁМЕЦЬ:

ПАЧАТКОВАЕ ЗВЯНО (I – 4 кл.)

1. Спяваць народныя песні, расказваць казкі, легенды, паданні.
2. Выконваць народныя танцы, вадзіць карагоды, гуляць у нацыянальныя гульні.
3. Выкарыстоўваць элементы народная вопраткі ў сваім адзенні.
4. Расказваць аб гісторыі свайго народу.
5. Ствараць сямейныя летапісы, радавады.

СЯРЭДНЯЕ ЗВЯНО (5 – 8 кл.)

1. Расказваць аб гісторыі свайго народа, яго традыцыях і звычаях.
2. Валодаць адным-двума народнымі промысламі.
3. Умець падрыхтаваць 4 – 5 нацыянальных блюдаў.
4. Аказаць лекавымі раслінамі першую медыцынскую дапамогу.
5. Ствараць летапіс школы, вёсак, складаць гісторыка-краязнаўчыя слоўнікі.

СТАРЭЙШАЕ ЗВЯНО (9 – II кл.)

1. Расказваць аб гісторыі культуры і мастацтва роднай краіны.
2. Складаць экалагічныя карты родных мясцін.
3. Ствараць тапанімічныя карты родных мясцін.

4. Умець складаць генетычнае дэва, складаць хроніку краязнаўчага руху раёна, вобласці.

ВУЧНИ ДЗЕЙНІЧАЮЦЬ:

1. Афармленне школы ў стылі народных традыцый.
2. Арганізацыя фальклорных экспедыцый “Да вытокаў” у бліжэйшыя населеныя пункты.
3. Правядзенне нацыянальных свят, карыстанне народным календаром.
4. Правядзенне вячорак.
5. Правядзенне народных гульняў.
6. Конкурс знаўцаў беларускай мовы і культуры.
7. Наведванне выставак і музеяў.
8. Адраджэнне розных нацыянальных промыслаў.
9. Састаўленне картатэкі матэрыялаў, неабходных у працы беларускай нацыянальнай школы.
10. Арганізацыя гурткоў, секцый, факультатываў, якія дапамогуць далучыцца да культуры, духоўнага свету беларусаў.
11. Збор матэрыялаў для папаўнення школьнага музея, работа па адраджэнню і развіццю сяброўства між дзецьмі розных нацыянальнасцей, удзел у нацыянальных святах, прапаганда іх.
12. Назіранне за станам роднай прыроды, складанне экалагічных і тапанімічных карт.
13. Складанне гісторыка-краязнаўчых слоўнікаў, апісанне абрадаў сваёй мясцовасці, складанне хронікі краязнаўчага руху роднага краю.

РАБОТА З БАЦЬКАМІ

МЭТА: Яднанне сям’і і школы ў ажыццяўленні пераемнай сувязі народнай і навуковай педагогікі, выкарыстанне бацькамі ў выхаванні дзяцей прагрэсіўных ідэй і вопыту народа ў сямейным выхаванні.

Асноўныя этапы работы з бацькамі

- аказваць дапамогу бацькам у стварэнні спрыяльных умоў для выхавання дзяцей;

- зацікавіць у выкарыстанні прагрэсіўных педагогічных ідэй і вопыту народа ў сямейным выхаванні;
- адраджэнне народных традыцый выхавання;
- стымуляваць работу по самаўдасканаленню ў галіне народнай педагогікі і творчаму выкарыстанню народных традыцый у выхаванні дзяцей.

I КЛАС

ЗАДАЧЫ

- ✓ фарміраваць у дзяцей уяўленні пра сям'ю, яе значэнне ў жыцці кожнага чалавека;
- ✓ прывіваць цікавасць і павагу да матэрыяльных і духоўных каштоўнасцей папярэдніх і сучасных пакаленняў;
- ✓ знаёмства вучняў з жанрамі вуснай народнай творчасці, з некаторымі старонкамі гісторыі свайго краю;
- ✓ знаёмства з некаторымі элементамі і асаблівасцямі народнага адзення, народных свят, старажытных прылад працы.

МЕРАПРЫЕМСТВЫ

1. В'ястава малюнкаў “Вёска крочыць у будучыню”.
2. Гульня “Апранём ляльку ў беларускі нацыянальны касцюм.
3. Лепка з пластыліну “Беларуская хатка”.
4. Складанне вуснага дыяфільму “Шуміць, гудзе вясновы гай”.
5. Інсцэніроўка беларускіх казак “Муха-пявуха”, “Ганарыстая варона” і інш.
6. Гутарка “Характэрныя асаблівасці беларускай вымаўкі” (музей. Група экскурсаводаў)
7. Складанне восеньскіх нацюрмортаў.
8. Экскурсія па роднай вёсцы.
9. Гутарка пра свята “Каляды” (часопіс “Пралеска №1, 1993г.)
10. Гутарка “Гуканне вясны” (Г. А. Пястроўская “Жывая спадчына”. Мн., 1988г.)
11. Гульні і забавы восенню (“Паляўнічы і зайцы”, “Пералёт птушак”, “Не дапамаглі ногі” і інш.)

12. Тыдзень беларускай гульні “Прэка-гарэка”, “Рыбакі і рыбы” і інш.
13. Экскурсія ў аптэку. Сюжэтна-ролевая гульня “Бальніца”.
14. Адкрыццё маленькай майстэрні рамёстваў (аплікацыі з прыроднага матэрыялу).
15. Збор ілюстрацый, паштовак з адлюстраваннем вырабаў беларэскіх народных рамёстваў.
16. Ранішнік “Мая Радзіма – Беларусь”.
17. Разучванне калядных абрадавых песень.
18. Удзел у свяце “Масленіца”, якое рыхтуе 4 клас.
19. Свята “Прыйшлі калядкі, бліны і ладкі” (разам са старэйшымі вучнямі) (часопіс “Пачатковая школа №10, 1995г.)
20. Школа ветлівасці “Творчая гульня “Ветліва-няветліва” (сцэнарый, Гомель ІУН).
21. Старонкі гісторыі свайго краю (легенды і паданні аб назвах).
22. Сустрэча з мясцовымі ўмельцамі.
23. Сюжэтна-ролевая гульня “Мая лялечная сям’я”.
24. Расказ-эстафета “Адкуль прыйшла кніга”.
25. Калектыўнае пано “Веснавыя кветкі”.
26. Размова на тэму “Умей берагчы гонар дзядулі і бабулі і добрую памяць аб іх”.
27. Штогодавая дабрачынная акцыя “Дапаможам роднай вёсцы”.
28. Школа ветлівасці “Гульня-падарожжа па гораду “Ветлівасць”.
29. Подарожжа на абрусе (беларускія нацыянальныя стравы).
30. Свята “Запрашаем на кірмаш” (часопіс “Пралеска” №7 – 8, 1993г.)
31. Адкуль наш род. (часопіс “Пралеска” №9, 1992г.)
32. Мая сям’я (складанне чароўнай кветкі сям’і)
33. Беларускія традыцыйныя цацкі (часопіс “Пачатковая школа”, №11, 1995г.)

2 КЛАС

ЗАДАЧЫ

- ✓ пашырэнне ведаў пра сям’ю, яе склад, узаемаадносіны;
- ✓ далейшае фарміраванне ўяўленняў аб народных святах;

- ✓ выхаванне цікавасці да роднага краю;
- ✓ пашырэнне ведаў пра нацыянальную сімволіку;
- ✓ назіранне за станам роднай прыроды, малых рэк, азёр.

МЕРАПРЫЕМСТВЫ

1. Экскурсія-агляд беларускай сялянскай хаткі (школьны этнаграфічны музей)
2. Свята “У гасцях у дзеда Міхеда і бабулі Ганулі” (часопіс “Пачатковая школа” №1, 1994г.)
3. Вечар-сустрэча з бабуліна казкаю (часопіс “Пачатковая школа”, №1, 1995г.)
4. Зняткі-гульня “Жывёлы і птушкі роднай Беларусі” (часопіс “Пачатковая школа”, №9, 1995г.)
5. Складанне сямейнага альбома.
6. Матуліна святліца.
7. Афармленне альбома “Беларускі фальклор”.
8. Вясёлы перапынак “Загадкі пра восень”.
9. Падарожжа ў мінулае “Дзіцячы фальклор”.
10. Віктараны “Загадкі з роднай хаткі” (зіма і зімовыя з’явы).
11. Гульня нашай вёскі (агляд).
12. Зімовыя гульні дзяцей-беларусаў (часопіс “Пачатковая школа, №12, 1995г.)
13. Спартыўная гадзіна “Зімовыя забавы”.
14. Складанне самаробнай кулінарнай кніжкі “Беларускія стравы”.
15. Конкурс “Знаўца казак” (часопіс “Пачатковая школа”, №1, 1995г.)
16. Разучванне пацешак, калыханак і інш.
17. Выроб макетаў з пластыліну “Зімовыя забавы”.
18. “Трай, мая жалейка!” (разучванне вясновых народных песень).
19. Бібліятэчны час “Парады са старых календароў” (як лічылі ў старадаўнасці) (беларускіх народных каляндар. Мн. 1993г.)
20. Свята “Калядкі” (Г. А. Пятроўская “Жывая спадчына”, Мн., 1988г., “Дакрануцца сэрцам”).
21. Свята беларускай народнай творчасці “Родны край – прытулак загалак і цудаў” (часопіс “Пачатковая школа”, №3 – 4, 1993г.)
22. Падарожжа з Буслікам “Старажытныя гарады Беларусі”.
23. Конкурс на лепшы асенні букет.
24. Сустрэча з бібліятэкарам, знаёмства з новымі беларускімі дзіцячымі выданнямі.
25. Сустрэча з бабуляй, якая добра ведае дзіцячы фальклор.
26. Сюжэтна-ролевая гульня “Бабуля і ўнукі”.
27. Конкурс на лепшага чытальніка беларускіх вершаў.
28. Гульня “Мая лялечная сям’я”.
29. “Кругавая гульня” (мая любімая легенда).

- 30.Выстава з прыродных матэрыялаў.
- 31.Ранішнік “Пакарміце птушак” (часопіс “Пачатковая школа”, №9, 1995г.)
- 32.Ранішнік “Масленіца” (часопіс “Пачатковая школа”, №2, 1993г.)
- 33.Свята прылёту бусла (часопіс “Пралеска”, №3, 1994г.)
- 34.Масленіца (часопіс “Пачаткавая школа”, №2, 1995г.)

3 КЛАС

ЗАДАЧЫ

- ✓ працягваць фарміраваць уяўленні аб сям’і, радаслоўным дрэве;
- ✓ знаёмства з рамёствамі, якімі займаліся продкі, сустрэчы з народнымі ўмельцамі роднай мясцовасці;
- ✓ знаёмства з народнымі стравамі і рэцэптамі іх прыгатавання, зэлементамі народнай медыцыны;
- ✓ далейшае знаёмства з народнымі сімваламі;
- ✓ знаёмства з творамі беларускага народнага мастацтва (разьбу, роспіс па дрэву, вырабы з саломкі і ільну).

МЕРАПРЫЕМСТВЫ

1. Вячоркі ў дзеда Талала і бабулі Васіліны (часопіс “Пралеска”, №2, 1992г.)
2. Народныя гульні лета (часопіс “Пралеска”, №5, 1992г.)
3. Змовыя гульні дзяцей-беларусаў (часопіс “Пачатковая школа”, №1, 1995г.)
4. Свята “Гуканне вясны” (часопіс “Пачатковая школа”, №3-4, 1993г.)
5. Экалагічная гульня (часопіс “Пралеска”, №5, 1992г.)
6. Буслянка. Цікавае пра птушак (прыродазнаўчая віктарына з удзелам дзяцей і бацькоў) (№6, 1996г.)
7. Турнір знаўцоў “Цікавыя з’явы восенню”.
8. Завочная экскурсія ў мінулае свёй вёскі.
9. Вусны часопіс “Гербы староажытных гарадоў Беларусі”.
10. фабрыка восені (пляценне, вырабы з саломкі, выразкі і інш.)
- 11.Падарожжа па народных промыслах “Бабульчын куфэрак”.
- 12.Ранішнік “Свята слова “хлеб” (часопіс “Пачатковая школа”, №4, 1996г.)
- 13.Конкурс “Знаўцы роднай мовы” (часопіс “Пачатковая школа”, №3 – 4, 1995г.)
- 14.Вусны часопіс “Зімовыя народныя святы” (“Дакрануцца сэрцам”)
- 15.Гадзіна пытанняў і адказаў “Чаму так бывае?”
- 16.“Выстава вырабаў народных умельцаў.
- 17.Свята “Каляды” (метадычны бюлетэнь г. Добруш)
- 18.Віктарына “Поле цудаў” па тэме “Лекавыя расліны”.
- 19.Музычны час “Беларускія кампазітары – дзецям”.

- 20.Эстафета лясных жыхароў (вясёлыя спаборніцтвы “знаўцоў” і інш.)
- 21.Конкурс дзяўчынак “Гаспадынька”
- 22.складанне альбома “Парады агароднікам”.
- 23.Прагулка-практыкум “Прырода вакол нас”.
- 24.Клубны час “Лясная аптэка вясною” (часопіс “Пралеска”, №10, 1995г.)
- 25.У гасцях у часопіса “Мы”, “Бярозка”, “Вясёлка”.
- 26.Праводзіны зімы (метадычны бюлетэнь г. Добруш)
- 27.Свята “А на Івана Купала” (часопіс “Пачатковая школа”, №6, 1993г.)
- 28.Ранішнік-падарожжа “Наша вёска”.
- 29.Вечар народнага ўмельца.
- 30.Падарожжа ў краіну прыказак, прымавак.
- 31.Адкуль мой род (мая радаслоўная).
- 32.Конкурс малюнкаў “Мой любімы куток у подная вёсцы”

4 КЛАС

ЗАДАЧЫ

- ✓ абуджэнне любві і цікавасці да родных мясцін;
- ✓ знаёмства з гістарычнымі звесткамі з гісторыі культуры краіны;
- ✓ працягваць знаёмства з багаццем спадчыны нашага краю: з гульнямі і карагодамі, прыказкамі і казкамі, песнямі і загадкамі;
- ✓ знаёмства з беларускім народным календаром, старажытнымі абрадамі, звычаямі, забавамі.

МЕРАПРЫЕМСТВЫ

1. Фальклорныя гульні (часопіс “Пралеска”, №5, 1996г.)
2. “А на Купалу рана сонца ёграла” (часопіс “Пралеска”, №6, 1996г.)
3. Шчаслівы выпадак (экалагічная гульня) (часопіс “Пралеска”, №6, 1996г.)
4. Гукайце, дзеці, масленіцу (часопіс “Пралеска”, №7 – 8, 1993г.)
5. Літаратурнае падарожжа ў прыроду (часопіс “Пралеска”, №7 – 8, 1993г.)
6. Свята “Дажынкi” (часопіс “Пралеска”, №7 – 8, 1993г.)
7. Што? Дзе? Калі? (часопіс “Пралеска”Ю, “9, 1992г.)
8. Соракі (часопіс “Пачатковая школа”, №3 – 4, 1993г.)
9. Беларускія народныя гульні (часопіс “Пачатковая школа”, №12, 1995г.)
- 10.Ранішнік “Вясна-красна на ўвесь свет” (часопіс “Пачатковая школа”, №2, 1996г.)
- 11.Гульня-падарожжа па падручніку “Мая Радзіма – Беларусь”.
- 12.Сустрэча з мясцовымі народнымі ўмельцамі.
- 13.Вусны часопіс “Асеннія народныя святы” (метадычныя рэкамендацыі г. Добруш).
- 14.Гульня-драматызацыя “3 рога ўсяго многа”.
- 15.Разучванне старажытных абрадавых песень да свята ўраджаю.

16. Вясёлае падарожжа ў восень (цікавыя асеннія з’явы, загадкі, жарты і інш.)
17. Жывая газета “Рэспубліка”, навіны культуры і мастацтва.
18. У гасцях у часопіса “Вясёлка” (рубрыка “Наша спадчына”)
19. Вяраб сувеніраў. Прагляд дыяфільма “Беларуская народная творчасць” і інш.
20. Фестываль беларускага мастацтва (карціны, гульні, забавы).
21. Этнаграфічная экскурсія па сваёй вёсцы.
22. Конкурс інсцэніраванай беларускай песні пра зіму.
23. КВЗ па тэме “Фальклор, фальклор – душа народа” (часопіс “Пачатковая школа”, №3 – 4, 1993г.)
24. Драматызацыя вершаў, прыказак, прымавак пра дабрыню.
25. Завочнае падарожжа ў краіну птушак.
26. Экалагічны час “Пра тых, каго не любяць” (пра карысць жаб, змей і інш.)
27. Дзень смеху (конкурс інсцэніровак, жартаў і анекдотаў).
28. Турнір усёведаў “Народныя проякметы” (пра вясну).
29. Конкурс на лупшы беларускі касцюм.
30. Конкурс “Знаўцы казак”.
31. З напроднага календара (Л. В. Макаранка “Дакрануцца сэрцам”, Мазыр, 1994г.)

5 КЛАС

ЗАДАЧЫ

- ✓ арганізацыя дзейнасці юных кряззнаўцаў па стварэнню летапіса свайго краю;
- ✓ знаёмства з легендамі і паданнямі зямлі беларускай;
- ✓ выхаванне глыбокіх пачуццяў любові да бацькоў, да ўсяго таго, што засталася нам у спадчыну;
- ✓ пашырэнне кругагляда навучэнцаў аб гісторыі і культуры роднага краю, легенды аб узнікненні нацыянальнай сімволікі Беларусі.

МЕРАПРЫЕМСТВЫ

1. Пісьменнікі і паэты аь Белай Русі.
2. Этнаграфічная экскурсія “Мая Вёска ў легендах і паданнях”.
3. Ранішнік “Люблю цябе, Белая, Белая Русь”.
4. Тэлечасопіс “Спадчына” (Л. В. Макаранка “Дакрануцца сэрцам”, Мазыр, 1994г.)
5. Фестываль дзецячага фальклору (Л. В. Макаранка “Дакрануцца сэрцам”, Мазыр, 1994г.)
6. Восеньскі кірмаш (метадучныя распрацоўкі, г. Гомель, ІУН).

7. Выстаўка малюнкаў “Па старонках маладосці”.
8. Выстаўка-вернісаж (вырабы народных умельцаў).
9. “Па рацэ далёка ручнікі плылі” (гутарка аб русніках; музей; група экскурсаводаў).
10. Літаратурна-музыкальная кампазіцыя “З Несцеркам не сумна”.
11. Калядныя вячоркі (Л. В. Макаранка “Дакрануцца сэрцам”, Мазыр, 1994г.)
12. Завочнае падарожжа “Легенды і паданні”.
13. Вечар “Маладосць нашых бабуль”.
14. Вусны часопіс “Сямейныя традыцыі”.
15. Конкурс “Я ведаю свой край”.
16. Што? Дзе? Калі? (легенды і паданні пра азёры).
17. Брэйн-рынг (гарады і іх славытыя людзі).
18. Конкурснае сачыненне на краязнаўчую тэму.
19. Збор звестак аб народных талентах. Афармленне альбома “Народныя таленты нашай вёскі”.
20. Расказ-эстафета “Беларускія пісьменнікі і паэты дзецям”.
21. Удзел у правядзенні традыцыйных школьных свят:
 - а) тыдзень беларускай мовы і культуры;
 - б) тыдзень беларускага пісьменства і друку.
22. Удзел у правядзенні традыцыйных народных свят:
 - а) асеннія народныя святы;
 - б) калядкі;
 - в) гуканне вясны.
23. Работа перасоўнай выставы “Выстаўка вырабаў народных умальцаў”.
24. Літаратурны вечар “Ці ўмеем шукаць скарбы” (кніга “Школьны літаратурны вечар”, 1992г.)

6 КЛАС

ЗАДАЧЫ

- ✓ вывучэнне недаследваных старонак роднага краю;
- ✓ стварэнне сямейных летапісаў, радаводаў;
- ✓ збор звестак аб людзях, што праславілі нашу зямлю, складанне даведнікаў тыпу “Нашы землякі”;
- ✓ знаёмства з народна-прыкладным мастацтвам Беларусі;
- ✓ выхаванне нацыянальнай свядомасці, павагі да іншых этнасаў, культуры і веравызнанняў, духоўнага абагачэння асобы.

МЕРАПРЫЕМСТВЫ

1. Падрыхтоўка турысцка-краязнаўчых маршрутаў па славутых мясцінах раёна і вобдласці. Складанне гісторыка-краязнаўчых карт, у тым ліку карт са звесткамі аб разбураных і ўзакінутых помніках.
2. Складанне сямейных летапісаў, свайго радаводу, знаёмства з сямейнымі традыцыямі.
3. Свята сямейных дынастый.
4. Экскурсіі па вуліцах вёсак сельскага савета з сельскай забудовай.
5. Выстаўка-кірмаш драўлянай цацкі.
6. Конкурс “Каваль-вярнідуб”.
7. Конкурс прыказак і прымавак пра працу.
8. Конкурс не лепшую сняжінку (да навагодняга свята) – аплікацыя саломкай.
9. Абрадная пластынка
 “Туканне вясны” – спячы жаваранкаў да свята
 “Свята прылёту буслоў” – падрыхтаваць “буслътныя лапкі”.
10. Свята для бацькоў “Мы зычам шчасця Вам і здароўя”.
11. Свята “Піліпаўскім вечарам” (Л. В. Макаранка “Дакрануцца сэрцам”, Мазыр, 1994 г.).
12. Пакроўскія пасядзелкі (Л. В. Макаранка “Дакрануцца сэрцам”, Мазыр, 1994 г.).
13. Фэстываль дзіцяча фальклору (Л. В. Макаранка “Дакрануцца сэрцам”, Мазыр, 1994 г.).
14. Стварэнне летапісу школы, населенага пункту ці раёна.
15. Завочнае падарожжа “Наш Добруш”.
16. Вечар “Залатыя дзядуліны рукі”.
17. КВЗ “А ну, бабулі”.
18. Завожная падарожжа “Тут жывуць мае сваякі”.
19. Вечар “Належаць мне скарбы роднага краю”.
20. Конкурс сачыненняў на краязнаўчую тэму.
21. Вячоркі пасядзелкі “Запрашае настольніца самабранка”.
22. Работа клуба “Гаспадынька”.
23. Сустрэчы з народным ўмельцам.
24. Мая вёска (што я магу расказаць аб Насовічах).
25. Гутарка “Герб і сцяг Айчыны”.
26. Удзел у правядзенні традыцыйных школьных свят
 - а. тыдзень беларускага пісьменства і друку
 - б. тыдзень беларускай мовы і культуры
27. Збор “Таямніцы вакол нас”.
28. Вечар гульні “Мне засталася спадчына” (метадычныя рэкамендацыі).

7 КЛАС

ЗАДАЧЫ

- ✓ паглыбленне ведаў аб нацыянальных асаблівасцях беларусаў, іх традыцыях і звычаях”;

- ✓ пошук, даследванне і захоўванне рэчавых крыніц па вывучэнню гісторыі народа ад глыбокай старажытнаці да наўных дзён, усей этнічна-культурнай спадчыны.

МЕРАПРЫЕМСТВЫ

1. Работа клуба “Дзядуліна майстэрня”.
2. Свята сямейных дынастый.
3. Выстава “Абарані і зберажы” (метадычныя рэкамендацыі, г. Гомель).
4. Гуканне вясны (часопіс “Роднае слова”, №1, 1996 г.).
5. Вечар “Шануйце мову, каб не ўмерла” (часопіс “Роднае слова”, №12, 1995 г.).
6. Конкурс сямейных каманд “Шчаслівы выпадак” (метадычныя рэкамендацыі, г. Гомель).
7. Сюжэтна-ролевая гульня “На кірмашы” (метадычныя рэкамендацыі, г. Гомель).
8. Экалагічны паход “Знайсці, убачыць, абараніць” (метадычныя рэкамендацыі, г. Гомель).
9. 3 народнага календара (Л. В. Макаранка “Дакрануцца сэрцам”, Мазыр, 1994 г.).
10. У нас сёння стрэчанне (Л. В. Макаранка “Дакрануцца сэрцам”, Мазыр, 1994 г.).
11. Зялёныя святкі (Л. В. Макаранка “Дакрануцца сэрцам”, Мазыр, 1994 г.).
12. Ролевая гульня “Шкодна – карысна” (метадычныя рэкамендацыі, г. Гомель).
13. КВЗ “ ну, дзядулі” (метадычныя рэкамендацыі г. Гомель)
14. Добрым людзям на здароўе “Валачобныя песні” (Л. П. Касцюкавец “Беларускія народныя абрады”, Мн. 1994 г.).
15. Літаратурная экскурсія ў прыроду.
16. Літаратурны-драматычная кампазіцыя “Вячоркі ў Паўлінкі” (часопіс “Роднае слова”, 1993 г.).
17. Скарбы роднага краю (пасажэнне клуба знаўцоў вуснай народнай творчасці).
18. Жывая газета “Беларускія пісьменнікі чытачу”.
19. Выступленне міні-тэатра “Добрыя манеры ў жывых прыкладах”.
20. Конкурс на лепшую краязнаўчую знаходку.
21. Удзел у стварэнні “Кнігі Памяці”.
22. Этнаграфічныя экскурсіі па вёсках Насовіцкага с/Савета.
23. Выяўленне і вывучэнне археалагічных помнікаў і помнікаў эпіграфікі.
24. Стварэнне летапісу неселеных пунктаў Насовіцкага с/Савета.
25. Вусны часопіс “Эканамічныя сувязі нашага раёна з іншымі рэгіёнамі ці іншымі краінамі.
26. Складанне даведніка аб тых відах прадукцыі, якія выпускаюцца прадпрыемствамі раёна і якія ідуць за мяжу раёна і вобласці.
27. Свята “Дзень нараджэння школы”.

8 КЛАС

ЗАДАЧЫ

- ✓ далейшае пашырэнне дагляду і эрудыцыі навучэнцаў па вывучэнню гісторыі народа і яго культуры;
- ✓ выхаванне пачуцця нацыянальнай еднасці беларусаў і гонару за свай народ;
- ✓ збор, вывучэнне і сістэматызацыя фальклорнага і этнаграфічнага матэрыялу;
- ✓ прапаганда культуры беларусаў.

МЕРАПРЫЕМСТВЫ:

1. Сюжэтна-ролевая гульня “Як і ў тыя даўнія часы” (Метадычныя рэкамендацыі г.Гомель)
2. Вечар “Ці ўмеем мы шукаць скарбы” (кніга “Школьны літаратурны вечар”, Мн., 1994 г.)
3. Літаратурная гасцеўня “мелодыю мовы славянскай я чую” (кніга “Школьны літаратурны вечар”)
4. Вячоркі “У гасцях у дзеда Міхеда і бабулі ганулі” (часопіс “пачатковая школа”, №1, 1994 г.)
5. Свята “Беларускі калейдаскоп” (Л.В.Макаранка “Дакрануцца сэрцам”, мазыр, 1994 г.)
6. Вялікодзень (Л.В. “Дакрануцца сэрцам”)
7. Абрад “Беларускія гульні” (Л.В. “Дакрануцца сэрцам”)
8. пазнавальны вечар “Великолепная семерка» (Метадычныя рэкамендацыі г.Гомель)
9. Акцыя “Беражы родную прароду”
- 10.Конкурс сямейных каманд “Шчаслівы выпадак”
- 11.Складанне экалагічных карт родных мясцін
- 12.Круглы стол “Гісторыя краязнаўства на Беларусі”
- 13.вусны часопіс “З глыбінь бысячагоддзяў”
- 14.Поле цудаў на тэму “Тапаміміка ў краязнаўстве”
- 15.Абмеркаванне кнігі М.Чарняўскага “Тэрана Расамахі”
- 16.Літаратурна-музычны вечар “І ажываюць старонкі гісторыі”
- 17.складанне археалагічнай карты мясцовасці
- 18.Этнаграфічныя экскурсіі па вёсках Добрушскага раёна.
- 19.Сачыненне на тэму “Мае суседзі”
- 20.радасць і успех. Жартоўныя народныя песні.
- 21.Збор звестак пра землякоў, якія праславіліся, абараняючы родны край.
- 22.Збор звестак аб дзеях Беоларускага адраджэння ХІХ – пачатку ХХ стагоддзя.
- 23.Свята нараджэння школы.

9 КЛАС

ЗАДАЧЫ:

- ✓ збор матэрыялаў, звязаных з удзелам жыхароў родных мясцін у ваенных падзеях і нацыянальна-вызваленчых паўстаннях на тэрыторыі краіны і па-за межамі;
- ✓ удзел у пошукавай рабоце, звязанай з загінуўшымі, без вестак прапаўшымі салдатамі;
- ✓ сустрэчы з удзельнікамі і сведкамі апошніх войнаў, аказанне апсільнай дапамогі хворым і старым людзям;
- ✓ далейшым збор, вывучэнне і сістэматызацыя фальклорнага і этнаграфічнага матэрыялу, прапаганда культурнай спадчыны.

МЕРАПРЫЕМСТВЫ:

1. Дыспут. Чалавек абавязку. Ці шчаслівы ён?
2. Літаратурная гасцеўня “Кожны з нас прыласае Радзімы куток, каб да старасці чэрпаць адтуль успаміны”
3. Сачыненне “Мае генеалагічнае дрэва”
4. Крулгы стол “У гасцях ветэраны вайны”
5. Свята сямейных дынастый.
6. Літаратурная кампазіцыя “Пакуль гарыць свеча” (літаратурная рэкамендацыя г.Гомель)
7. А ну, дзядулі (метадычныя рэкамендацыі г.Гомель)
8. Работа над стварэннем Кнігі “Памяць”
9. Конкурс сямейных каманд “Шчаслівы выпадак”
10. Выступленне школьнага драматычнага тэатра “Спадчына” са спектаклем па п’есе Дзібровы “Салдацкая вішанька”
11. выстава “народныя рамесны”
12. Світа “Гэты дзень мы прыбліжалі як маглі”
13. Літаратурна-музыкальная кампазіцыя паводле карціны М.Савіцкага “Лічбы на сэрцы” (часопіс “Беларуская мова” №7-8, 1991 г.)
14. Духоўны свет беларускіх звычаяў і абрадаў
15. Клубны час “Новая зямля” Я.Колас – энцыклапедыя жыцця беларускага славянства.
16. Гутарка “Рэлігійныя вераванні Беларусі”
17. Удзел у святкаванні традыцыйных школьных свят
18. Конкурс беларускіх страў і напояў
19. сустрэча з народнымі умельцамі
20. паходы на месцах баявой славы.
21. Творчая сустрэча з клубам “Радзімічы” Красненскай школы, Гомельскага раёна.

22. Экскурсіі на дОбрушскі фарфоровы завод, Гомельскі шклозавод Імя Ламаносава
23. Разучванне беларускіх гульніў “Яшчар” (дарослы варыянт), Купалінка
24. Валачобны абрад (Л.П.Касцюкавец “Беларускія народныя абрады”, Мн.1994г)
25. сямейны абрад (Л.П.Касцюкавец “беларускія народныя абрады”, Мн.1994 г.)
26. Каравайны (Л.П.Касцюкавец “беларускія народныя абрады”, Мн.1994 г.)
27. Каляндарныя ігрышчы “Жаніцьба Цярэшкі” (часопіс “Роднае слова”, № 12, 1995 г.)
28. Вечар гульніў “Мне засталася спадчына” (часопіс “Роднае слова”, 3,11, 1995г.)

10 і 11 КЛАСЫ

ЗАДАЧЫ

- ✓ работа па вывучэнню, захаванню і аднаўленню прыроднай спадчыны Беларусі праз турысцка-краязнаўчую дзейнасць;
- ✓ выяўленне і вывучэнне аб’ктаў прыроды і распрацоўка сваіх прапаноў па іх ахове і рацыянальнаму выкарыстанню, выхаванне экалагічнага пісьменнага і культурнага грамадзяніна Беларусі;
- ✓ паглыбленне звестак аб гісторыі культуры і мастацтва роднай краіны;
- ✓ складанне гісторыка-краязнаўчых слоўнікаў, вывучэнне народных традыцый, гісторыі ўзаімадачынненняў чалавека з прыродай праз гаспадарку, побыт, народныя промыслы, абрады, фальклор і інш.

МЕРАПРЫЕМСТВЫ

1. Бізнес-старт (эканамічны конкурс) (метадычныя рэкамендацыі, г. Гомель).
2. Насовіцкія забавы (гульнівая праграма для старэйшага школьнага ўзросту).
3. Як у тыя даўнія часы
 - а. радзінны абрад (Л. П. Касцюкавец “Беларускія народныя абрады”, Мн., 1994 г.)
 - б. пахавальны абрад (Л. П. Касцюкавец “Беларускія народныя абрады”, Мн., 1994 г.)
4. Сачыненне “Маё генеалагічнае дрэва”.
5. Сям’я і выхаванне дзяцей у феадальнай Беларусі (часопіс “Пачатковая школа”, №1, 1994 г.).
6. Як у тыя даўнія часы.
7. Абрады “Святы”, “Вяселле” (Л. В. Макаранка “Дакрануцца сэрцам”, Мазыр, 1994 г.).
8. Соракі (часопіс “Пачатковая школа”, №1, 1993 г.).
9. Калядныя ігрышчы “Жаніцьба Цярэшкі” (часопіс “Роднае слова”, 1994 г.).
10. Конкурс сямейных каманд “Шчаслівы выпадак” (экалагічная тэма).

11. Поле цудаў (народная медыцына).
12. Экалагічны паход (знайсці, убачыць, абараніць).
13. Акцыя “Зберажы родную прыроду”.
14. Выхаванне экалагічнай культуры (круглы стол).
15. Старонкі гісторыі свайго раёна (вусны часопіс).
16. Стварэнне летапісу вёсак Насовіцкага с/Савета.
17. Складанне гісторыка краязнаўчага слоўніка.
18. Складанне экалагічнай карты роднай мясцовасці.
19. Літаратурная гасцёўня “Застаецца ён непаўторным” (часопіс “Роднае слова”).
20. Угадай мелодыю “Музыка беларускіх кінафільмаў”.
21. Канцэрт-загадка “Тэма кахання ў беларускай музыцы”.
22. Літаратурная гасцёўня “Свечка гарэла на сталё, свечка гарэла” (часопіс “Роднае слова”).
23. Клубны час “Белароуская батлейка”.
24. Абрад “Провады русалкі ў сучасным выяўленні” (часопіс “Роднае слова”).
25. Канферэнцыя “Сямейна-бытавая культура беларусаў”.
26. Паведамленні, рэфераты вучняў (як вынік іх самастойнага аналізу прагледжаных спектакляў).
27. Вечар сучаснай беларускай паэзіі і музыкі (часопіс “Роднае слова”).
28. Вечар-сустрэча “Нацыянальныя традыцыі ў маёй сям’і”.
29. Складанне тапанімічнай карты старажытных назваў.
30. Экскурсіі па гістарычных мясцінах Беларусі.
31. Абарона рэфератаў “Народнае дойлідства і прырода”.
32. Выстава эскізаў “Тыпы забудовы сельскіх сядзіб”.
33. Конкурс рэфератаў “Рытуалы, звязаныя з жытлом беларусаў”.
34. Вусны часопіс “Сямейная абраднасць беларусаў”.
35. Калі змоўкнуць і песні, і паданні (бел. народ, дойлідства).
36. Клубны час “Міфалагічныя формы шлюбу”.
37. Посвет памяці нашай. Сімвалы вясны і бясконцасці жыцця ў народным светаўяўленні (часопіс “Роднае слова”).

РАБОТА З БАЦЬКАМІ

- ✓ Арганізаваць і спланаваць работу школы для бацькоў.
 - ✓ Тэрмін навучання – час навучання дзяцей у школе.
 - ✓ Заняткі праводзяцца раз у месяц.
 - ✓ Выкарыстоўваюцца пастулаты народнай педагогікі, згодна якіх і праводзяцца заняткі з бацькамі.
1. Беларусы любяць дзяцей.
 2. Адукаванасць, выхаванасць – абавязковыя атрыбуты беларуса.
 3. выхаваннем – тонкая, далікатная, складаная спарва.
 4. Выхаванне і навучанне – абавязак бацькоў.

5. Правільна арганізаваць выхаванне можна толькі адукаваны чалавек з высокімі маральнымі якасцямі.
6. Пospех выхавання залежыць ад акружэння дзіцяці.
7. Прыклад бацькоў – аснова фарміравання асобы.
8. Выхаванне трэба пачынаць з ранняга дзяцінства.
9. Выхаванне павінна быць разумным строгім.
10. За дрэннае выхаванне нясуць адказнасць бацькі.

ПРЫНЦЫПЫ ВЫХАВАЎЧАЙ РАБОТЫ ПА ПРАГРАМЕ

Звычайна план выхаваўчай работы складаецца з наступных раздзелаў:

1. Характарыстыка класа.
2. Вядучыя выхаваўчыя задачы на плануемы перыяд.
3. Арганізацыя выхаваўчай работы.
4. Работа з бацькамі.

Першы і другі раздзел настаўнік (класны кіраўнік) плануе як індывідуальныя, з улікам асаблівасцей дзіцячага калектыву. Два наступных раздзела дапамогуць спланаваць выхаваўчую работу з вучнямі, зыходзячы з асноўнай мэты праграмы “Традыцыя”, якая накіравана на дзейсна-адноснасную канцэпцыю выхавання. Для яе характэрны прынцып гуманізму, паважлівых адносін да вучняў, пабудова выхаваўчай работы з улікам інтарэсаў і патрабаванняў, якія адпавядаюць ідэалу беларускага народа, апора ў выхаванні на ўнутраны свет дзіцяці.

Аднака з праблем шрамадства – стварэнне сапраўды народнай школы, у аснове якой – працоўны прыцып, успрыняты з народнай педагогікі, апора на народную мову, мясцовае жыццё пры ўмове павагі да агульначалавечых каштоўнасцей, умелага выкарыстання нацыянальных і міжнацыянальных педагогічных традыцый.

У распрацаваную праграму ўключаны мерапрыемствы, накіраваныя перш за ўсё на дзейнасць вучняў, у ходзе правядзення якіх вучні прыносяць канкрэтную карысць іншым людзям (малодшым вучням, аднакласнікам, бацькам, знаёмым, грамадству), далучаюцца напасрэдна да культуры свайго народа, стымулююць актыўнасць у рабоце над сабой.

Як вядома, поспех школьнага выхавання шмат у чым залежыць ад таго, наколькі ўзгоднена працуюць педагогічны калектыў школы і бацькі, агульнымі намаганнямі вырашаюць праблемы выхавання. Менавіта таму, праграмы “Традыцыя” дае рэкамендацыі ў рабоце з бацькамі.

ФОРМЫ ВЫХАВАЎЧАЙ РАБОТЫ

“Вучань” – не збан, які трэба напоўніць, а факел, які трэба запаліць. Канструктыўнае выхаванне ажыццяўляецца не праз ціск на асобу, а праз абуджэнне яе ўнутранай патрэбнасці ў адпаведным мысленні, дзейнасці, душэўных пачуццях. Маральныя ўстаноўкі павінны стаць уласнымі меркаваннямі, перакананнямі, рысамі характару і якасцямі асобы выхаванца. Крытэрыем

перакананасці можа служыць актыўная пазіцыя вучня, якая ў сваю чаргу з'яўляецца мэтай выхавання. Пераканасць фарміруецца па праграме – ведай-умеі-дзеінічай.

Для больш эфектыўнага ўздзеяння на сваіх выхаванцаў настаўнік павінен выкарыстоўваць як мага больш розных узбуджальнікаў органаў успрымання чалавека: музычны фон, рэпрадукцыі карцін, фрагменты кінафільмаў. Чым больш разнастайных форм работы, тым вышэйшая якасць выхавання.

На наш погляд, амаль усе запланаваныя мерапрыемствы знаёмы педагогам на змесце і форме. Ніжэй даецца апісанне некаторых новых форм работы.

1. “Кругавая гутарка”. Дзеці садзяцца ў круг разам з настаўнікамі (бацькамі, гасцямі). Настаўнік пачынае гаварыць: “Мая любімая цацка ...”. Вучні па чарзе дапаўняюць гэты сказ. Вельмі важна выслухаць усіх (перабіваць нельга). Дзеці могуць прапусціць сваю чаргу, калі не хочуць адказваць. Тэматыка кругавой гутаркі можа быць розная.
2. Гульня “Пральная машына”. Паставіць дзяцей у два паралельныя рады тварамі адно да аднаго. Вучань пераходзіць між гэтымі радамі (“Праз мыйку”). Кожны можа па-сяброўскі паляпаць яго па плячы, паціснуць яму руку, гаворачы пры гэтым словы пахвалы, сімпатыі ці падтрымкі. У выніку такой “мыйкі” з’яўляецца ззяючае, шчаслівы чалавек. Ён становіцца ў рад, а наступны вучань праходзіць праз гэту працэдуру.
3. Гульня “Мая лялечная сям’я”. Кожнае дзіця складае з лялек сям’ю. Вучань інсцэніруе перад класам якое-небудзь свята. Лялечную сям’ю можна павялічыць, уключаючы ў яе розных герояў.
4. Кніга “Хто я?”. Дзеці пачынаюць кнігу аб сябе з аўтапартрэта на вокладцы. У ёй збіраюцца малюнкi, апавяданні, вершы, якія створаны дзецьмі або падабаюцца ім. І кнігу дзеці могуць уносіць падрабязнасці аб сябе, а таксама пытанні і адказы на іх, іншы матэрыял.
5. 5 хвілін з мастацтвам. Гэта форма дазваляе зносіцца з паэзіяй, музыкай, жывапісам. Рэхтуе мерапрыемства невялікая група вучняў. Тыя, хто рыхуюць “5 хвілін з мастацтвам”, самі выбіраюць твор, які ім падабаецца. Гэта можа быць верш, тыянтэ аб’яў: “Пяць хвілін музыкі..., паэзіі..., жывапісу”. Прадумываецца сцэнічная падача мастацкага твора. Праводзіцца адна рэпетыцыя. Мерапрыемства праводзіцца хутка, цікава, што не стамляе рэбят.
6. “Круглы стол”. Сама расстаноўка мэблі садзейнічае адносінам, пры якіх вучні не толькі слухаюцца, але і сумесна разбіраюцца ў розных пытаннях.
7. “Рынг”. Па прыкладу тэлерынга. Прыгожа ўбраная зала. Прыкладныя пытанні для “выпускнога ранга” (11 клас)
 1. Ці задаволены Вы сваімі поспехамі?
 2. Што было самым радасным (цяжкім) у школьным жыцці?
 3. Што было галоўным ў 11 класе?
 4. Ці ёсць ідэал чалавека і які ён?
 5. Якія якасці асобы вы ставіце на першае месца?
 6. Якое ваша ўяўленне аб шчасці?

7. Што будзеце рабіць, сустэнецеся са злом у жыцці?
8. Як вы будзеце выбіраць прафесію ў жыцці?
9. Што б вы памянлі, калі б змаглі, у школьны жыцці?’
8. “Мазгавая атака”. Калектыўнае абмеркаванне праблем пры поўнай свабодзе вылучэння праектаў рашэння. Правілы: 1. Тлумачэнне тэмы; 2. Прыняццё ўсіх выказваемых ідэй; 3. Адмаўленне ад якоё-небудзь крытыкі ў ходзе гэтага працэсу.
9. Рэферэндум. Школьны рэферэндум дазваляе выяўляць, чым цікавяцца дзеці, іх пажаданні, патрабаванніна школьны рэферэндум могуць выносіцца пытанні арганізацыі навучальнайпрацыЮ, школьных парадкаў, вольнага часу, зносін між школьнікамі і інш.
10. “Свабодны мікрафон”. Гэта форма публіцыстычнай дзейнасці вучняў у школе. Мікрафон адкрыты для дзяцей, настаўнікаў, тэхрабонікаў, боцькоў. Настаўнікі абавязкова павінны ўдзельнічаць ў свабодным мікрафоне. Праблемы могуць уздымацца розныя: харчаванне ў школьнай сталовай, чысціня ў школе, работа гардэроба і інш. Тэму аб’яўляюць загадзя. Адкрыты мікрафон рэгламентуецца часам. У час выступлення забяспечваецца цішыня, ніхто не перабівае таго, хто гаварыць.

Ішыя, больш вядомыя, формы выхаваўчай работы:

1. Агітбрыгада.	14. Канцэрт
2. Анкета.	15. Карнавал
3. Бацькоўскі сход.	16. Кл. гадзіна, сход.
4. Брэйн-рынг (па пр. тэлегульні)	17. Лінейка.
5. Віктарына.	18. Лекцыя.
6. Вахта памяці.	19. Палітінфармацыя.
7. Вечар адпачынку.	20. Паход.
8. Вечер пытанняў і адказаў.	21. Ролевые гульні.
9. Выстаўка.	22. Спектакль і іншыя.
10. Гутарка.	
11. Дыскатэка.	
12. Дыспут.	
13. Дыяфільм, кінафільм.	

Отдел образования Добрушского райисполкома

Программа
гражданско-патриотического воспитания
в рамках Республиканской акции
"Жыву ў Беларусі і тым ганаруся"

Автор: Серпиков В.П.,
заместитель директора
по воспитательной работе
учреждение образования
«Носовичская средняя
общеобразовательная школа
Добрушского района»
Адрес: 247073 Носовичи
ул. Садовая, 37
тел. 73273

Добруш 2007

***Программа по гражданско-патриотическому воспитанию
«Жыву ў Беларусі і тым ганаруся»
Носовичская СОШ
Сроки реализации 2006-2008 год***

Цель: Развитие высокой социальной активности, гражданской ответственности, духовности, воспитания молодёжи, обладающей высокими позитивными ценностями и качествами, посредством включения их во всестороннее изучение истории, культуры и природы родного края.

Задачи:

- формирование личности гражданина, готовой достойно занять свое место в жизни;
- формирование чувства сопричастности к целям своей страны, деревни, школы;
- привлечение учащейся молодёжи к работе по благоустройству историко-культурных, природных и социальных объектов на территории своего микрорайона;
- формирование готовности учащихся к сознательному овладению культурным наследием страны с целью практического применения в будущем.

Приоритетные виды деятельности

I. Организационно-методическая, диагностическая деятельность:

1. Изучение нормативных документов по вопросам идейно-воспитательной работы с педагогами и учащимися (Ежегодно. Администрация школы).
2. Внесение в повестку дня педсоветов и МО кл. руководителей вопросов идеологической, информационной работы (1 раз в год. Зам. директора по воспитательной работе).
3. Определение уровня воспитанности школьников (2 раза в год. (сентябрь, май). Кл. рук., зам. директора по воспитательной работе).
4. Мониторинг идеологического сопровождения воспитательной работы (1 раз в год. Зам. директора по воспитательной работе).
5. Определение ценностных ориентаций, интересов учащихся (1 раз в год. Учителя оригинального цикла).
6. Диагностика учащихся по вопросам знания истории своей родины, своего народа, по отношению их к молодёжным организациям и движениям (1 раз в год).
7. Мониторинг вовлечения учащихся в деятельность молодёжных и детских общественных организаций.

Раздел программы «Я и моё Отечество»

Узнаём свой край

Цель: возродить и сохранить для потомков имена и достижения знаменитых земляков – патриотов отечества.

- - экскурсии и походы по местам воинской истории с целью выявления и благоустройства памятников военной славы; экскурсии в историко-краеведческие музеи своего района, своей области.
- - жизнь замечательных людей (сбор материалов о земляках, прославивших свою местность, свою малую Родину).
- - познаем корни своего народа (изучение неизвестных и малоизвестных страниц жизни своего народа).

Храним, возрождаем и умножаем традиции.

- -пополняем школьный историко-этнографический музей новыми экспонатами.
- -создаём фонотеки с записями воспоминаний.
- -снимаем видеофильмы о жизни знаменитых земляков.
- -проводим праздники и тематические встречи патриотической направленности с людьми
- интересных судеб.

Помогаем

- -участвуем в благоустройстве братских захоронений и памятников.
- -проводим акцию «Помощь памятникам Отечества».
- -оказываем шефскую помощь ветеранам войны и труда.

Растим патриотов своего Отечества

- -сбор материалов для школьного музея боевой славы.
- -операция «Долг».
- -работа сайта «Колокола памяти».

Воспитательные мероприятия раздела программы «Я и моё Отечество» в рамках акции

1. Классные часы, уроки мужества, вечера молодёжи с приглашением ветеранов ВОВ (на протяжении года. Кл. рук.).
2. Создание сайта «Колокола памяти» (размещение на нём материалов-воспоминаний). (январь, май. Серпиков В.П., Бичуков С.М., Седая А.Ю.).
3. Сбор материалов и создание мультимедийной презентации по гражданско-патриотическому воспитанию в школе (январь. Кл.рук., Додусова М.А.).
4. Участие в областном конкурсе видеофильмов «Жыву ў Беларусі і тым і ганаруся» (2006-2007). Третинникова Н.Ю.
5. Участие в областном конкурсе отчетов степенных и категорийных туристических путешествий по местам партизанских боёв (2006-2007).
6. Акция «Забота», «Милосердие» по оказанию шефской помощи бывшим воинам, семьям погибших (на протяжении года. Отряд «милосердие»).
7. Сбор материалов для пополнения музея боевой славы (на протяжении года. Совет музея).
8. Мониторинг вовлечения учащихся в деятельность молодежных и детских общественных организаций.

Заповеди

- ❖ -цени и оберегай своё Отечество, познавай людей, живущих в нём, его прошлое и будущее.
- ❖ -овладевай, совершенствуй и сохраняй традиции и культуру своего народа.
- ❖ -изучай историю своих предков, дорожи историей своего народа.
- ❖ -свято относись к символике своего народа.
- ❖ -помогай сохранить для будущих поколений памятники истории и культуры.

***Модель ученика Носовичской СОШ в контексте акции
«Жыву ў Беларусі і тым ганаруся»***

- Знает культуру, историю и природу своей малой родины
- Знает свои корни, умеет составить и описать генетическое Древо, уважительно относится к памяти предков
- Умеет уважительно относиться к культурным ценностям, историческому наследию
- Умеет быть гуманным ко всему живому
- Умеет жить в гармонии с окружающим миром
- Владеет навыками создания и оформления летописей населенных пунктов, карт-схем достопримечательностей населенных пунктов, карт-схем отдельных территорий своей малой Родины.

***Тематика выступлений лекторской группы
«Патриот» на 2006-2007 уч. год***

- 1 класс – Мой класс – мои друзья
- 2 класс – Наша школа – дом родной
- 3 класс – Тепло родного дома
- 4 класс – Ты живешь среди людей
- 5 класс – Родительский дом
- 6 класс – Кто он – воспитанный человек?
- 7 класс – Твой стиль поведения
- 8 класс – Эстетика одежды и быта
- 9 класс – Гражданином быть обязан
- 10 класс – Твоя жизненная позиция
- 11 класс – Гражданское совершеннолетие

Школьный штаб акции «Жыву ў Беларусі і тым ганаруся»

Штаб работает по утвержденному плану, заседания проводятся по мере необходимости, однако не реже одного раза в два месяца

Задачи:

Своевременное доведение информации о проведении акции до сведения учащихся учреждений образования

Организует и проводит массовые туристско-краеведческие мероприятия в рамках акции, организует участие школы в районных, областных, республиканских мероприятиях

Оказывает помощь экспедиционным отрядам по их участию в основных направлениях акции

Разрабатывает маршруты походов, дает задания экспедиционным отрядам

Утверждает решения жюри первого этапа конкурсов, проводимых в рамках акции

Организует и оказывает помощь в работе школьного историко-этнографического музея.

Креативная и познавательная деятельность

1. Участие учащихся в Республиканской акции «Жыву ў Беларусі і тым ганаруся» (2006-2008 г.г.) (зам. директора по воспитательной работе, кл. руководители)

1.1. Проведение конкурсов

а) Конкурс творческих работ

- “Душа мая і думкі мае тут, у роднай весцы” (октябрь 2006 – март 2007)

- “Мой родны кут...” (рисунки, стихи, сочинения) (ежегодно, январь)

- Создание видеofilmа «Жыву ў Беларусі і тым ганаруся» (2006)

б) конкурсы на:

- лучший отчет степенных и категорийных туристических походов (ежегодно, руководители туристических кружков)

- лучший проект краеведческого маршрута «Мой край» (ежегодно, Серпиков В.П.)

в) конкурс

- фотографий «Земля пад белымі крыламі» (ежегодно)

- буклетов справочно-информационного характера по краеведению

1.2. Создание информационных карт-схем малой родины (2006 – 2008)

1.3. Смотр-конкурс информационных стендов, раскрывающих особенности родного края (2006 – 2007)

2. Работа лекторской группы «Патриот» по гражданско-нравственной тематике (план прилагается см. приложение) (Кравченко В.А.)

3. Работа кружков, факультативов по правовой тематике (постоянно, зам. директора по воспитательной работе)

4. Вернисаж лучших сценариев, разработок по идеологическому воспитанию, по пропаганде ЗОЖ (август, зам. директора по воспитательной работе)

5. Включение вопросов идеологии белорусского государства в МО классных руководителей, педсовет, планы предметов гуманитарного цикла (ежегодно, зам. директора)

6. Проведение единых информационных часов, согласно школьного расписания (1 раз в неделю, классные руководители)

7. Смотр-конкурс информационных стендов, плакатов, раскрывающих особенности разного края.

8. Проведение молодежных акций «За процветающую Беларусь», «Молодежь Беларуси», «Славим гимн наш и флаг»

9. Деятельность творческих, консультативных групп по оказанию методической помощи учителям и учащимся.

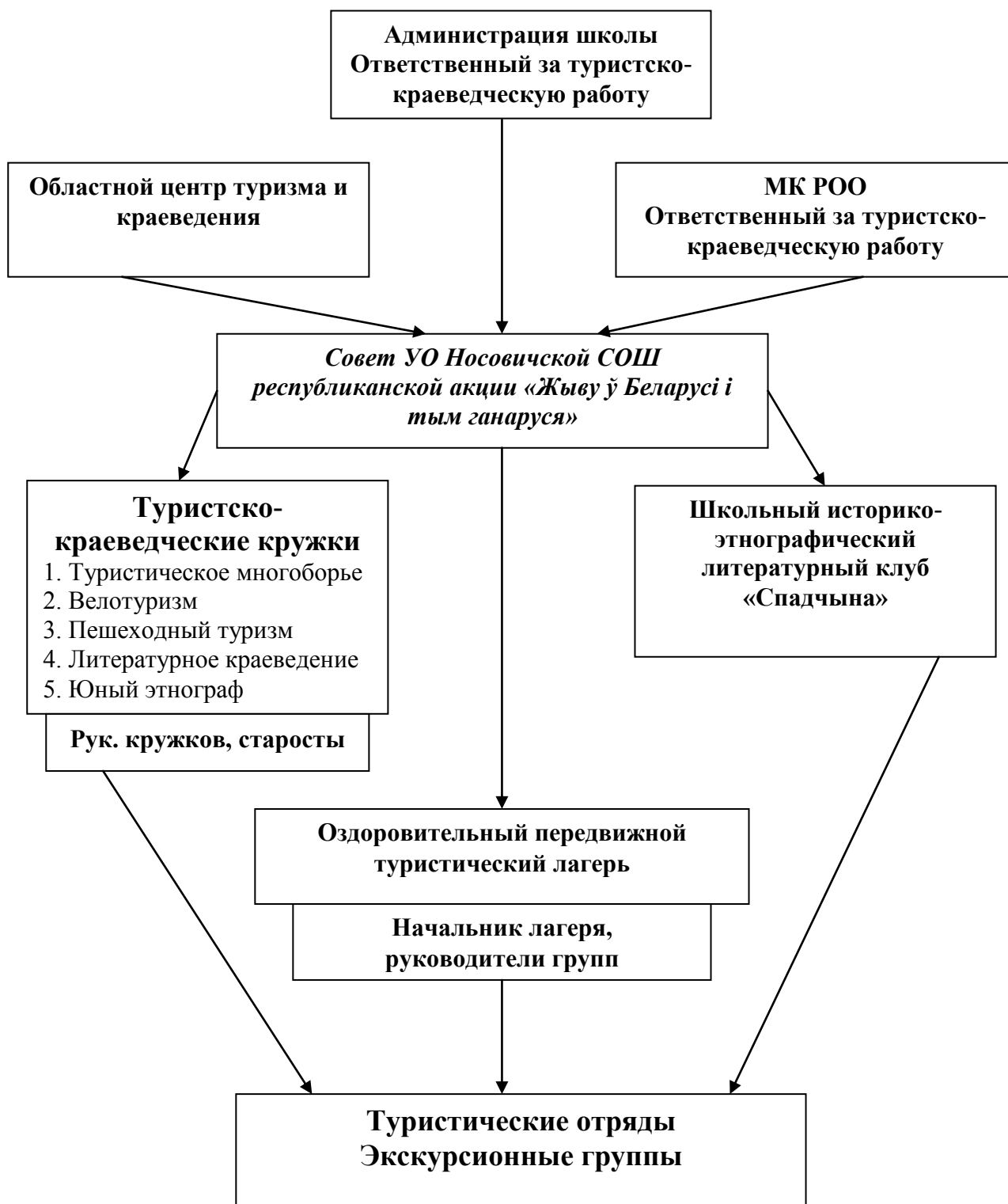
10 Поддержка деятельности БРСМ, БРПО.

Предполагаемый результат деятельности

Учащиеся должны задуматься над своим местом и ролью в обществе, занять активную позицию гражданина в судьбе Отечества и Земли. Овладеть основами идеологии белорусского государства.

СТРУКТУРА

*туристско-краеведческой работы в Носовичской СОШ
в рамках республиканской акции учащейся молодежи «Жыву ў
Беларусі і тым ганаруся»*

Праграма “Музей і дзеці” (2010/2011 навучальны год)

Мэта праграмы:

Глыбокае і ўсебаковае засваенне навучэнцамі агульначалавечых духоўных каштоўнасцей, захаванне скарбаў нацыянальнай культуры, народных традыцый, выхаванне пачуцця гонару за свай народ і рэспубліку.

Задачы праграмы:

1. Арганізацыя і правядзенне экскурсій і турыстычных паходаў з этнаграфічнымі заданнямі “Да вытокаў”.
2. Збор матэрыялаў для папаўнення гісторыка-этнаграфічнага музея, далучэнне вучняў да культуры, быту, духоўнага свету сваіх продкаў.
3. Ахова помнікаў гісторыі, культуры і прыроды роднага краю.
4. Правядзенне культурна-асветніцкай дзейнасці сярод вучняў, іх бацькоў, насельніцтва.

Дашкольны ўзрост

Дзеці павінны ведаць:

- ✓ Некаторыя звесткі з паходжання населеных пунктаў Насовіцкага с/Савета;
- ✓ Знаемства з прадметамі быту і дамашняга абыходжання нашых продкаў;
- ✓ Элементы беларускай нацыянальнай вопраткі;
- ✓ Славутых землякоў сваёй мясцовасці.

План мерапрыемстваў

Для груп дзіцячых садкоў арганізаваць у 2007-2010 навучальным годзе наступныя тэматычныя экскурсіі:

- “Дзень добры, музей” – верасень-кастрычнік
- “Сакрэты бабулькіных узораў” – снежань
- “Старонкі гісторыі вескі Насовічы” – сакавік

Адказныя: Андрыянчыкава Валерыя, Кравчук Ганна

Арганізаваць выставы:

- “Народная спадчына” – на працягу года
- “Малюем свет” – Савет музея

Аказаць шэфскую дапамогу ў набыцці экспанатаў Насовіцкай школе-сад, Антонаўскай школе-сад, Добрушкаму СПЦ

Пачатковыя класы

Дзеці павінны ведаць:

- сямейныя летапісы і радаводны;
- веды аб той мясцовасці, дзе яны нарадзіліся і жывуць, яе легенды і паданні;
- нацыянальныя асаблівасці беларусаў, яго духоўную і культурную спадчыну праз далучэнне да экспанатаў музея.

План мерапрыемстваў

№	Мерапрыемствы	Срокі	Адказны
1.	Прыяхвоціць вучняў да збору матэрыялаў аб хатнім начынні і народным адзенні	На працягу года	Савет музея
2.	Арганізаваць тэматычныя экскурсіі: а) “Беларуская хата” б) “Славутыя імяны Беларусі” в) “Нашы землякі” г) “Гісторыя роднай вескі”	Кастрычнік Лістапад Студзень Красавік	Чуясава Вераніка Рэвянкова Юля Храпкін Іван Андрыянчыкава В. Краўчук Ганна
3.	Распрацаваць і правесці на базе музея: а) вусны часопіс “Асеннія народныя святы” б) літаратурна-музыкальную кампазіцыю “Дзяды” в) народныя святы “Каляды”, “Гуканне вясны”	Лістапад Студзень Сакавік	Савет музея Савет музея Савет музея
4.	Зрабіць фотавыстаўку “Сцяжынкамі роднага краю”	1 чвэрць	Серпікаў В.П.

Вучні 5-11 класаў

Вучні павінны ведаць:

- традыцыі і звычкі свайго народа;
- гісторыю развіцця сваёй краіны, яго этнаграфію;
- духоўную спадчыну;
- народную медыцыну;
- умець складаць гісторыка-краязнаўчыя слоўнікі, апісваць абрады сваёй мясцовасці, складаць хронікі краязнаўчага руху роднага краю.

План мерапрыемстваў

№	Мерапрыемствы	Срокі	Адказны
1.	Правесці тэматычны экскурс: а) “Сцежкамі роднага краю” б) “Старонкі гісторыі Беларусі” в) “Славутыя імяны Беларусі” г) “Сімвалы на ручніках” д) “Беларускае народнае ткацтва”	1 чвэрць 2 чвэрць 2 чвэрць 3 чвэрць 4 чвэрць	Краўчанка В.А. Талкачова С.І. Траціннікава Н.Ю. Траціннікава Н.Ю. Серпікаў В.П. Група экскурсаводаў
2.	Правесці традыцыйнае свята “Тыдзень беларускай мовы і літаратуры”	2 чвэрць	Савет музея
3.	Конкурс рэфератаў на краязнаўчую тэматыку - этнаграфічныя асаблівасці Добрушкага раена; - народная медыцына Добрушчыны; - літаратурная Гомельшчына	На працягу года	Савет музея
4.	У час летніх канікул правесці шматдзённы турыстычны паход “Сцежкамі роднага краю” з мэтай збору этнаграфічнага матэрыялу		Серпікаў В.П.

Намеснік дырэктар па выхаваўчай рабоце

В.П.Серпікаў